

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OPRECHT ONDERWYS

Van de

LETTER-KONST.

Bequaam

Om alle Perſoonen in korten Tijd welende
volkomelyk te Leeren Spellē en Leezen; al-
waar 't ook datze in haar Jeugd nog
A / nog B / Geleerd hadden.

Ten dienſt van alle Gemeynē Schoolen en School-
meesteren. Beknoptelyk t'zaamen geſteld,

Door B. HAKVOORD.

Van nieuws Overgezien, Gecorrigeerd, ende Verbeterd:

Tot U T R E C H T,

By WILLEM JAN REERS, Ordinaris ſ' Land-
Drukker / by de Bakker-ſtrug / 1743.

Wie de Letteren en 't Boek-drukken,
eerst heeft gevonden.

HAdden ons Voor-ouders ons niet Beschreven,
Grof, Bot, Beestig, ende Onbesneeden waar ons Leven.
Want zy de Letteren en 't Spellen hebben gevonden
Over meenig Honderd Jaaren, ende lange stonden.
Marcus Quintus, zoo Diodorus zeyd klaar,
Vond eerst de Letteren in Egypten dat 's waar:
Cadmus' droeg 'er Zestien daar na in Grieken-land,
Die hy zelfs fantazeerde door zyn Verstand.
Melicus ging daar toe nog Vier ordineeren.
Palamedes nog Vier, als men Troyen ging Distrueeren.
Exanagoras Schreef 't Eerste Boek met der Hand deligent.
Laurens Coster t'Haarlem vond eerst de Prent,
Waar door ons Duyzend dingen nu openbaaren,
Die eertyds duyfter en verborgen waren:
Principaal de Zeven Konsten die men Leerd in Schoolen?
Die alans iet begeerd te Leeren mag niet doolen
't Zy in Bybel, Wetten, en andere Historien,
Hy word een gaet Man tot eeuwigen memorien:
Rykdom ende Heerlykheyd is 'er mee te bejagen.
Wel hem die Konsten zoekt die Godt wel behagen.

OPRECHT ONDERWYS

Van de

NEDERDUYTSE,

Spel, Lees en Schryf-konst,
op de gemakkelykste wyze
voorgefteld.

DE EERSTE AFDEELING.

Handelende van 't A, B, C. en hoe
't zelve gedeeld word.

Ons Nederduyts A / B / C / 't welk wy boozge-
nomen hebben kozt en dupdelyk te verklaaren/be-
ftaat upt Zes-en-twintig Letteren namentlyk.

a b c d e f g h i j k l
a, bee, cee, dee, ee, ef, gee, haa, i, je, kaa, el,
m n o p q r s t u v w
em, en, o, pee, ku, er, es, teg, u, ve, we,
x y z.
ex, y, zeed.

Met deze 26 Letteren kan en moet alles Beschreven
en uptgedrukt worden / wat onder de bevattinge van
't Menschelyk verftand vald.

Daarom is 't van nooden dat zig de Jeugd booz eerst
wel naarstig oefnen om alle de Letteren van 't A/B/
C. zoo wel Groot als Kleyn, te leeren kennen en on-
derschepden; 't welk gemeenlyk op deze volgende wyze
geschiedt. Erst doet men hen de Letteren in 't A/B/C/
van vooren noemen / daar na van agteren / en als zy
dit wat gewend zijn / dan vzaagt men hen de Letteren

door malkanderen : om alzoo een vaste en baardige kennis te hebben in 't noemen der Letteren : zonder welken men niet behoorlijk Spellen of Boekstaven kan : want

Men moet in 't A, B, C, eerst wel geoëffend weezen ,
Eer men in eenig Boek iets kan verstaan of Leezen.

Daar na gaat men over tot het Spellen. Wel te Spellen is de grond van wel te Leezen. Het Spellen kan men niet te veel Leeren. De Menschen worden dan eerst gewaar datze niet Spellen kunnen / wanneerze Schypben willen / maar dan is 't te laat / zy moesten het eerst geleerd hebben. Wy raaden dieſwege dat men de Leerlingen zoo lange laat Spellen / tot datze als van zelfs beginnen te Leezen. Ofze al uit het A / B / C / Boek zijn / en de Catechismus Een / Twee / ja Drie-maal door geleerd hebben / dat doet noch wepnig tot de zaak : zy moeten kunnen : 't is anders onmogelijk een Drief of iets anders na behooren te Schypben : want het kan gebeuren / zoo 'er maact een Letter te wepnig of te veel in 't Woord is / dat men 't zelve qualijk / ja gceenzins Leezen of Boekstaven kan.

Onze Nederduytsche Letteren worden bekwaameſyk onderschepden in Hoofd-letteren / Druk-letteren / en Schryf letteren.

De Hoofd-letteren zijn.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z.

De Drukletteren zijn.

A b c d e f g h i j k l m n o p q r s
t u v w x y z.

De

De Schryf-letteren zijn /

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z.

Deffelfs Hoofd-letteren /

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z.

Maar dewijl men in onze Taal niet altijd met Me-
derduptze Letteren Schryft / en veel Boeken met
Romeynsche en Italiaanſche Letteren worden ge-
brypht / zoo is 't noodzaakelijh dat de Leerlingen
dezelve ook kennen.

Romijns A / B / C.

A a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z.

Deffelfs Hoofd-letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q
R S T U V W X Y Z.

In den Druk worden onder de Romeynſche ook
deze Schwynze, Letteren gebrypht / onder Curlyf of
Italiaans genaamd.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r
s t u v w x y z.

Deffelfs Hoofd-letteren.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q
R S T U V W X Y Z.

De kragt der Letteren in de klank, die zy / volgens hun benaaming / in Spellen en spreekten voortbryngen.

Daarom worden de Letteren by de Hebreëin onderschepden / 1. in Keel-letters. 2. Tong-letters, 3. Gemelt-letters. 4. Tand-letters, en ten 5. Lip-letters. Doch nadien dit onderschepd in onze Taal van wepnig gebryuk is / agten wy onnoedig het selve nader aan te wijzen.

Alle de Letteren van 't a / b / e / worden afgedeeld in twee Deelen / te weteen in Klink-letters (Vocalen) en in Mede-klinkers (Consonanten.)

De Klink-letters zijn Vyf in 't Getal.

a / e / i / o / u.

Deze worden Klinkers genaamd / om datze de Woorden ; in 't uptspreken haaren klank geben ; want men kan niet een Woord Spellen / laat het by 300 kort wezen als 't wil / of men moet ten minsten een van deze Klink-letters daar toe gebryuken ; gelijke upt deze wepnige Doozbeelden klaarlijk kund zien.

ngst, schnkt, nkt, ns, krk.

Maar dooz byboeging van een Klinker worden de bobenstaande Letteren tot verstaanelijke Woorden gemaakt / als.

angst, schenkt, inkt, ons, kurk.

De gemelde Klinkers konnen ook in veele Woorden op haar zelven een Geluyd maaken ; gelijke dat te zien is in /

A-dam E-va, I-ver, O jevaar, U-ren, en meet andere.

Van deze Vyf Klink-letters worden 13 Twee-klanken, en 2 Drie-klanken gemaakt / die men Onduytse Diphthongen en Triphthongen noemt; zy worden gemaakte van

van twee en van drie ongelijke Klinkers, die een gemengt geluyd voortbrengen / en zijn deze.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
ae,	ai,	aai,	au,	aau,	ei,	eu,	eeu,	ie,	oe,	ooi,
12.	13.									
ou,	ui,									

De Drie-klinken zijn deze / ieu , oei.

Van welke wy in de Verklaaringe van't a / b / c / breeder zullen handelen.

De Meede-klinkers (Consonanten) zijn deze /

b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w, x, y, z.

Zy worden Meede-klinkers genaamd / om datze van haar zelven geen klank of geluyd kunnen maaken; maar ontfangen hun geluyd van de Klinkers die voor / of agter hen staan: 't welk wy niet noodig agten breeder aan te wijzen.

TWEDE AFDEELING.

Van de Letter-greepen (Zyllabens.)

Gelyk de Reedenen upt Woorden / zoo worden de Woorden upt Letter-greepen / en de Letter-greepen wederom upt verscheyden Letteren te zaamen gesteld.

Een Letter-greep is van de bevatting van Een; Twee, Drie, Vier, Vyf, Zes, en meer Letteren, die te zaamen een enkel upt maaken.

En gelyk de Letteren / met welke de Letter-greepen Gespeld worden / min of meer zijn / na dat zulks de kragt en klank verest; zoo zijn ook de Letter-greepen

OPRECHT ONDERWYS

In de Woorden meer of min / na dat de zaaken die
 door de Woorden werden beteekend uptgedrukt het zels-
 be komen te worden: 't welk upt deze navolgende
 Woorden klaarlijk te zien is.

Woorden van een Letter-greep volgens
 d'order van A, B, C.

A.
 Wmp
 Arm
 Hard
 Arg
 Hal
 Angst
 Nap
 Als
 Har
 B.
 Baak
 Band
 Bed
 Bloed
 Bies
 Boom
 Bier
 Band
 Braad
 Beeld
 Bupn
 Blad
 Bood
 Bies

Bupk
 Boest
 Baag
 Berg
 Bark
 C.

De c is geen
 Duytse letter.
 D.

Daad
 Decg
 Dienst
 Dood
 Dypm
 Droom
 Dwepl
 Darm
 Deel
 Dier
 Doop
 Dupt
 Droy
 Dwaald
 Dag
 Diend

Doof
 Druk
 E.

Eb
 Eed
 El
 Elst
 Eeng
 Ernst
 Eer
 Eeng
 Ey
 Erf
 F.

Floers
 Fepl
 Fp
 Foy
 Fluk
 Fuyt
 Fics
 Fraan
 Fent
 G.

Gaan

Groot
 Geest
 Goet
 Git
 Groat
 Gal
 Goud
 Gek
 Glad
 Gzond
 Gat
 Gom
 Graan
 H.

Hals
 Heer
 Hups
 Ham
 Heer
 Hof
 Hier
 Hek
 Huur
 Haak
 Hoofd

Helm

Helm
 Hut
 Hand
 Hoer
 I.
 Jaar
 Inkt
 Jeugd
 Jagt
 Jong
 Jak
 Jent
 K.
 Kaal
 Kist
 Krok
 Kind
 Kaak
 Keel
 Klier
 Kroes
 Kelk
 Kam
 Kled
 Half
 Kerf
 Kunst
 Koe
 Kaas
 Kram
 Kruyl
 Kranck
 Kreyt
 Balk

L.
 Lak
 Ligt
 Look
 Lap
 Lijst
 Lof
 Land
 Leer
 Lont
 Lam
 Lief
 Laan
 Lust
 M.
 Maag
 Mist
 Merck
 Mand
 Meer
 Mout
 Muts
 Mier
 Mof
 Melk
 Moet
 Mat
 Mild
 Maagd
 N.
 Nagt
 Neef
 Nut
 Naald

Nigt
 Naam
 Nijb
 Nap
 Net
 Nood
 Nop
 Nier
 Neus
 Naad
 O.
 Og
 Oud
 Ook
 Op
 Oor
 Om
 Of
 Om
 Os
 Oog
 Ons
 Oost
 P.
 Paal
 Plas
 Pijst
 Poel
 Praat
 Pand
 Pool
 Put
 Pond
 Puyk

Paus
 Plaats
 Post
 Pen
 Q. is geen letter.
 R.
 Raad
 Rust
 Rein
 Room
 Ring
 Roet
 Ram
 Roer
 Rerp
 Rits
 Rok
 Riet
 Rook
 Ras
 Romp
 S.
 Schaal
 Stal
 Scheer
 Spil
 Staal
 Schou
 Stut
 Schip
 Stok
 Stoof
 Spys

Spjgk	Ton	Blas	van onze
Steen	Tand	Broom	Taal.
Schaap	Twee	Bij	Z.
Steur	Troost	Duur	Zaag
Schijft	Tee	W.	Zeel
Spic	Trou	Waag	Zijl
Stoel	Tap	Wind	Zoom
Schjaag	Tou	Wozm	Zwijn
Stad	Traag	Wand	Zep
Slag	V.	Wulps	Zaad
Stom	Vaam	Woud	Zout
Siuer	Voeg	Wijf	Zeepe
Slot	Bleesch	Wolf	Zupd
T.	Bis	Waard	Zee
Taal	Bal	West	Zog
Tijd	Doorn	Woest	Zupgt
Trap	Dou	Weegt	Zand
Twijg	Dlaag	X.	Zuur
Toojn	Dak	De x is ook	
Tulp	Deer	geen Letter	

Woorden van twee Letter-greepen, ook
op order van 't A, B, C.

A.	Alker	Boter
Aan-doen	Agter	Broeder
Anker	Af-doen	Brugge
Arbepd	Adel	Balzem
Azijn	Appel	Bloemen
Ambagt	B.	Bezem
Aker	Baden	Biegten
Ambeeld	Bazen	Boomen
Af-god	Bedde	Buurman
Arger	Binnen	Bloedig

Bzoec-

Broeder
 Bupten
 Buploft
 Bekken
 Bouwen
 Blikzem
 Banken
 Bersten
 Bekaapt

D.

Dankbaar
 Dwaalen
 Denken
 Dreppeu
 Dienaar
 Dypen
 Dogter
 Dinken
 Dupbel
 Dypen
 Dagen
 Dekker
 Dingen
 Distel
 Dwingen
 Doorn-boek
 Onder
 Die hoek

E.

Eendragt
 Erben
 Ellen
 Eten
 Ephen

Ezel
 Eere
 Eeuwlg
 Emmec
 Erf-goed
 Etter
 Eekmeul
 Edel
 Eynde

F:

Fabel
 Fluweel
 Flaauwer
 Fatzoen
 Fielten
 Pontepn
 Fiftel
 Fleffe
 Flupten
 Fokke
 Fepntjes

G.

Galle
 Gunftig
 Glazen
 Gypen
 Gebzaad
 Gierig
 Grazen
 Ganzen
 Goedhepd
 Gelukt
 Gelepden
 Gaaren

Geenzins
 Gieter
 Grooter
 Gezond
 Gangbaar
 Genapd
 Gunne
 Gozdel

H.

Hakken
 Hopman
 Heinden
 Honger
 Hutte
 Hamer
 Hejde
 Honden
 Hulle
 Haastig
 Hooghepd
 Hemel
 Hupbe
 Handen
 Hooren
 Haspel
 Heplig
 Hupsman
 Haze
 Hof-hups

I.

Jagen
 Jode
 Juffrouw
 Jaarlyks

Jeug.

Jeugdig
 Joliken
 Jammer
 Jeuken
 Janken
 Jonger
 K.
 Kaage
 Kuffen
 Kelder
 Kiezen
 Kachhel
 Keuken
 Karre
 Knippe
 Klappen
 Kogel
 Kunstig
 Kerffen
 Kanne
 Kiste
 Keerze
 Klaarhepd
 Kaatzen
 L.
 Ladder
 Lepel
 Lichaam
 Lijnen
 Loflijk
 Lufthof
 Laaken
 Lekker
 Leijik

Ligten
 Looshepd
 Lupfel
 Lente
 Leerzen
 Lap-mand
 Lof-digt
 Linwaat
 M.
 Maaden
 Munte
 Meenen
 Miffchiet
 Modder
 Meule
 Moftaard
 Manen
 Meenig
 Milde
 Molen
 Mauren
 Mantel
 Misdaad
 Mannen
 Monnik
 Muggen
 Mascher
 N.
 Nagel
 Nergens
 Niemand
 Nonne
 Niggen
 Nagel

Neuze
 Nijdig
 Nogtans
 Noemen
 Naapster
 Nedzig
 Nigte
 Nooten
 Naaulijks
 Niezen

O.

Offerd
 Onkups
 Ordeel
 Ontfangt
 Oudhepd
 Omtrent
 Onlangs
 Orjel
 Ooge
 Oven
 Oore

P.

Paden
 Plupzen
 Pilaar
 Pennen
 Potten
 Pypfijk
 Dagten
 Deepere
 Poorte
 Piffen
 Pullen

Plaat:

Plaaſter
Papier
Penning
Pompe
Dijnbank
Plepten

Q

Dewyl de q
geen Duyte Let-
ter is, zoo Spel-
lenwe deze
Woorden met

k w

kwaliſjk
kwakkel
kwetzen
kropen
kwaadheft
kwellen
kwispel

R.

Radert
Regel
Rijndom
Roepen
Rugge
Raamen
Ropger
Roemer
Ritbe
Roizen
Reeden
Roſkamt
Rooster

Roeren
Rave
Regtdzaad
Rijmen
Roodband
S.

Schatten
Slicken
Spelden
Sterren
Schulden
Slagter
Schzape
Stammen
Snoepen
Schzper
Schzaage
Snappen
Schzoeben
Smaldoek
Schenker
Suffen
Spiegel
Simpel
Schuurdoek
Scheermeg
Schermen
Steen-bijl
Slijpen

T.

Talberd
Tupſſcher
Trappen
Tweebak

Tooren
Termijn
Twintig
Troosten
Tupgen
Tanden
Tupnscheer
Taarte
Trapdeur
Tonne
Trouwte
Trekmeſ
Tafel
Turſ-ſpa

V.

Vallert
Vegter
Vierkant
Vijftig
Voldaan
Vlaagen
Val-burg
Verbond
Voeden
Vismark
Vaartuyg
Venſter
Veerman
Voering
Vlonest
Vliegen
Vupſt-flag
Duurflag

W. Wak-

W.
 Wakker
 Wijnhuys
 Woeten
 Wepde
 Waper
 Wetten
 Windhand
 Walke
 Wzaake
 Wiegen
 Water
 Werbel
 Weldaad
 Waarheid
 Wonder

Wijnruyt
 Wambuys
 Werlde
 Wandel
 Weerom
 Y.

Yder
 Yzen
 Yken
 Yber
 Ysland
 Z.

Zadel
 Zegzoen
 Zingen
 Zoethout

Zwippen
 Zupber
 Zalig
 Zoze
 Zelden
 Zinrijk
 Zwemmen
 Zuppen
 Zandgrond
 Zenden
 Zilber
 Zoolen
 Zuppen
 Zwillig
 Zalbe
 Zoetjes

Nu volgt een ander A, B, C. van Woorden, met drie Letter-grepen.

A.
 Halbessen
 Angenaam
 Arbejden
 Alleenlijk
 Alkerwerk
 Afneemen
 Antwoorde
 Abercgt
 Armoede
 Ankleeven
 Allerley
 Anderzins
 Af-houten

Man-roepen
 Anker-stok
 Agterhuys
 B.
 Babbelen
 Beklagen
 Bitterlijk
 Boomolie
 Bismoedig
 Bupdegom
 Bulcbak
 Bakeren
 Bedrieglijk
 Bikhelen

Botermelk
 Bulderen
 Brouwery
 Blanketten
 Barmhertig
 Beminnen
 Biddeman
 Boertinne
 Buurbijster
 Bupneeren
 D.
 Dagelyks
 Denkbeelden
 Diergelyk

Doozbreken
Dopsternis
Draag-boomen
Dwaal-sterre
Dardehalf
Deernisse
Dienstbaarhepd
Donderen
Doozdzingen

E.

Edelman
Eerbaarhepd
Eendzage
Eperen
Elleboog
Eergierig
Ergeren
Eenzaamhepd
Elendig
Eyndelijk
Erfgenaam
Epgenaar

F.

Fatzoenlijk
Fimelen
Fimament
Flikkeren
Plaauhertig

G.

Gestadig
Gozdypnen
Groatvader
Glimmende
Gunsfelinge

Gebergte
Gierighepd
Gordelen
Gedenken
Gisteren
Gemeenlijk
Goedaardig
Geneezen
Gupchelen
Geneuglijk
Goztebz
Gezelschap
Gzouwelyk
Gebieden
Gildehups
Gelukkig

H.

Hagelen
Herberge
Hepdinne
Horreeren
Hinderen
Haagedoozn
Hartelijk
Hoogmoedig
Herzenen
Handboomen
Hepmelyk
Hobaardig
Hertelijk
Handelen
Huurcedul
Handgisten
Hoenderen

Hakkemes

I.

Jaar-merkten
Jongeling
Ingewand
Jubel-jaar
Inhouwen
Juweller
Inwendig
Innerlijk
Inkthooker
Indigo

K.

Kandelaar
Kinderen
Kernemelk
Kistbozen
Kleederen
Kochendeeg
Klokscheene
Kalandar
Kloekmoedig
Krooznbloemen
Kalkoenen
Kinderspel

L.

Lanteerne
Lendenen
Lindeboom
Lupstercn
Lammeren
Ligtelijk
Lautocboom
Lekkerlijh

Iust.

Luffhoben
 Letterhout
 Labeeren
 Liedeboek

M.

Magerhepd
 Middelbaar
 Moozdenaar
 Minnelijk
 Meesteren
 Mofelman
 Mindering
 Mengelen
 Middelfchot
 Maakelaar
 Merzelaar
 Meulensteen
 Mastboomen

N.

Nagelen
 Nijdighepd
 Nefelen
 Noodwendig
 Nagtegaal
 Regentig
 Nieuwighepd
 Noodduftig
 Nugteren
 Naamelijk
 Nedzighepd
 Nimmermeer
 Noodigen
 Neuegaten
 Nachtlouper

Nederland

O.

Ongezond
 Oozlogen
 Onkufshepd
 Oozdeelen
 Ontfangen
 Overgaan
 Ontkennen
 Oozkuffen
 Ontbinden
 Oeffenen
 Ontftigten
 Ouderdom
 Ontkleeden
 Ootmoedig
 Ontkooopen
 Oliboom

P.

Pannekoek
 Predikant
 Potaffche
 Plonderen
 Pergament
 Bloeg-pzer
 Pennemes
 Plotteren
 Pijnigen
 Pools-hoogte
 Pols-ader
 Paarde-merck
 kw
 Kwakzalber
 Kwort-appel

Kwakzalber
 Kwadaardig
 Kwakfhepd
 Maar uytheemze
 Woorden Speld-
 men met een

Q.

Quadraten
 Qualitept
 Quactieus
 Quantitept
 Quartmen

R.

Ragebol
 Regen
 Rijckdommen
 Roemerfje
 Regeeren
 Raadkamer
 Regtveerdig
 Rommelen
 Rijckelijk
 Rupter
 Rijsmantel
 Raadzeltje
 Reynighepd
 Romepen
 Ruffbedde

S.

Salpeter
 Sleutelen
 Suateren
 Spinnetwiel
 Stamelaar

Strup

Strupkröbes
Schrikkeftik
Schimmelpot
Schaapherder
Slenderhenk
Schelmagtig
Spits-boeder
Steenrotze
Schouderblad
Snuffelen
Snuff-tabak
Schaduwe
Smlkkelbzoek

T.

Salkebos
Teekenen
Timmer-werf
Collenaar
Croosteljk
Cupmelen
Cweederlep
Cabaks-pijp
Cegenspoed
Cichel-steen
Cooznighepd
Cronlooslijk
Cwijffelaar
Coetelen
Coberen
Cruggelen
Chitakken

V. en U.

Vaslighepd
Verbergen
Vierendreef
Woozschijsten
Vromelijk
Vuurwerken
Walschelijk
Verklaaren
Vpandschap
Vondeling
Vullemool
Vzeemdeling
Vertroosten
Vertwerp
Vptverhooft
Vptersijk
Vptroepen
Vutwerker

W.

Wandelen
Weduwe
Wisselen
Wonderlijk
Wijnranken
Wzaakgierig
Waaragtig
Waldeman
Worstjude
Wijn-ielder
Weygeren
Wankelbaat

Wentelen
Winter-tijd
Wozstelen
Welkikom
Waterbif
Wisselen

Y.

Yzertwerk
Ydelhepd
Yberig
Yboren
Ys-breeker
Yffel-stroom

Z.

Zagemeel
Zeegeenen
Zieken-troost
Zoogvuldig
Zuurdeffent
Zwaarmoedig
Zandlooper
Zinttebeeld
Zendbzielen
Zonneschijf
Zupberhepd
Zwavelstok
Zagemoedig
Zidderen
Zingende
Zondarf
Zupzebol
Zittende

Wy kunnen niét anders denken, of de Woorden die hier van ons dus afzonderlyk worden voorgesteld, zyn zeer bekwaam, om de Jeugd in het Leezen vast te maaken; en daarom zullenwe nog een goed Getal van zulk slag van Woorden meer gaan op zoeken, om die ook op de voorgaande wyze van 't A, B, C, de Leerlingen voor te stellen.

Woorden van Vier Letter-greepen.

A.

Armbesorger
 Algenoeftzaam
 Agterklapper
 Almachtighepd
 Achten-tachtig
 Ardbevinge
 Amandelen
 Appenamer
 Anlohzelen
 Aanminnelijk

B.

Barmhertighepd
 Benerftigen
 Blpmordelijk
 Boogaardighepd
 Beballighepd
 Blikzem-ftraalen
 Betamelijk
 Binnekeuken
 Bevozderen
 Ballingschappen
 Bevozedigen

Bankerotten

Bedriegelyk

D.

Dankbaarheden
 Diergetijke
 Doordringende
 Dwingelanden
 Dylebuldighepd
 Dupfternisse
 Dulzinnighepd
 Diftel-boomen
 Dubbelzinnig

E.

Edelmoedig
 Ergifteren
 Eendzachtighepd
 Ebenedig
 Erfgenamen
 Eendvoudighepd
 Erterboopen
 Ergertiffen
 Eenddighepd
 Ekfteroogen

Err.

Erftelingen
Ezelinne

F.

Fabelagtig
Fonteynmaaker

Tegenwoordig ko-
men my geen andere
te binnen.

G.

Gefadighepd

Genade. ijh

Godzalighepd

Genoechelijh

Gulhertighepd

Getrouwelijh

Gzooemoedighepd

Gebzekkelijh

Geucgendhepd

Gupchelerep

Gyuttemoale

Gehemelte

Glinfterende

Gupterpen

H.

Hardnekkighepd

Hinderlaage

Hepmelijhe

Hoererten

Hagelbupen

Herders-bupzen

Hovaardighepd

Houtwelijhepd

Hupchelaru

Hunkerende

Dupberighepd

I.

Jager-meefter

Ingezouten

Indzingende

Jongellingen

Jaarrekening

Inlepdinge

Jerufalem

K.

Kalanderzaad

Kepzerinne

Klappertongren

Kloekmoedighepd

Kinderagtig

Koftelijhepd

Kzigs-behoeftens

Ketel-trommel

Kinder-pokjes

Koopmans-waaren

L.

Langmoedighepd

Lepelbladen

Ligtvaardighepd

Loterpe

Lanterfanten

Leengoederen

Loshooftighepd

Lapzezalve

Ledskanten

Ljbbelabben

M.

Maanierlijhepd

Maedertynen

B 2

Maada

Naafdaadigheyt
 Noefelijkheden
 Nupzenesten
 Mannelijkhed
 Medebzoeders
 Niskleederen
 Noffelschrijven
 Murmurereen
 Nepneedigheyt
 Noeptemaakers
 Nuggesisten

N.

Naaldekoekers
 Nederigheyt
 Noodzaakelijck
 Neeringloosheyt
 Naaukeurighijck
 Nederdalen
 Natuurkunde
 Navelagtig

O.

Oogenzalbe
 Onderdaanen
 Offerhande
 Onderzoeken
 Ootmoedigheyt
 Overdenken
 Onderwinden
 Overfpeelsters
 Ontwiffelbaar
 Oostelijker
 Omkephende
 Overdragen
 Ogluiphinge

Onfmaakelijck
 Overtreeden
 Ontwendinge
 Omzwagtelou
 Ongemeene
 Opperhoofden

P.

Padden-ftoelen
 Pehelhaaring
 Pijnigende
 Pzedikanten
 Pzikkhelende
 Pezeriken
 Pinxter-bloemen
 Pillegabe

Kw. en Q.

Kwadaardigheyt
 Kwinkeleeren
 Kwakerpe
 Quatertempet
 Quintillaan
 Qualitepten
 Quotizeeren

R.

Rampzalligheyt
 Rechweerdigheyt
 Rommelingen
 Runteragtig
 Ribbellingen
 Raadgebinte
 Redelijkhed
 Rimpelagtig
 Rozebloemen
 Redeneeren

S. Sa-

S.

Samaritaan
Schaduwachtig
Standvastighepd
Scheemer-abond
Supkerdoosje
Schimmelachtig
Schijnheplighepd
Snuptenhoutwer
Schlimp-woorden
Stijfhoofdighhepd
Steekel-baarzen

T.

Tafel-borden
Tel-konstenaar
Tydberdypber
Toekomende
Creurklederen
Timmer-kosten
Collenaaren
Tongeschraaper
Tandestooker

V. en U.

Vaderklesse
Verkondigen
Vpandeltijik
Verlekkeren
Volkomelijik
Vugtbaarheden
Vagebonden
Vermetelhepd
Vpgeplepiter
Vpmoedighhepd
Vrschyzikarlijk

Woddelopben
Wlendelijikhepd
Wytmergen
Wplenspiegel
Wytwassinge

W.

Wandelinge
Wederspanninge
Wendel-trappen
Wouderbaarlijk
Wurmerpe
Waterzootse
Wederroepen
Wildernisse
Woekerachtig
Wispestuurig

Y.

Ydelcupien
Ylhoofdighhepd
Genoeg van dat slag

Z.

Zagtmoedighhepd
Dit gaat beeter

Zegelringen
Zielgerechten
Zonnewijzer
Zupberheden
Zaligmaaker
Zeedeleffen
Zondaresfen
Zwaarmoedighhepd
Zomer-keuken
Zorgelooshepd

Dog begeerd den Leezer datwe hier nog eenige Woorden van Vyf Letter-greepen zullen by voegen, dewylwe dog reeds aan 't Werk zyn, dat kan ons niet scheelen: Maar dezelve te stellen op order van 't A, B, C. zoo alswe de voorgaande gesteld hebben, zeeker dat zou te veel moeyten geven; alzoo wy reeds de Woorden zat zyn, en ons Hoofd al begint te drayen. Wy zullenze dan, om dat 'er dog weynig zyn maar romslomp door malkander voorstellen, zooze vallen zoo vallenze.

Woorden van Vyf Letter-greepen.

Agterhoudfuge
 Godtverlochenen
 Begzassen se
 Egpptenaare
 Dubbelzinnighepd
 Overwateren
 Kinnebakflage
 Ongemakkeijk
 Machiavelst
 Off rpenningen
 Olfachtighepd
 Ongezupkeijk
 Derontfchuldigen
 Pulverizeren
 Hepligmaakinge
 Derongelijken
 Waerzegginge
 Omftandigheben

Gebangenisse
 Menigvuldighepd
 Eeuwigduurende
 Goedertierendhepd
 Rechtveerdigmaaking
 Ongeregeldhepd
 Onberanderlijk
 Wispeltuurighepd
 Onderdaniglijk
 Admirallietijt
 Betaamelijkhepd
 Eerwaardighepd
 Ismaëlleten
 Noodzakeijkhepd
 Dermenigtvuldigt
 Wedergeboozte
 Zaligmaakende
 Beranderinge

DERDE AFDEELING.

Waar in verscheyde Ambagte, Vogelen, Visschen en meer andere dingen worden genoemd.

De Ambagts-lieden zyn

Boekdrukkers	Zeepleiders	Buffemaakers
Boekbinders	Schilders	Bijllemakers
Boekverkoopers	Zadelmakers	Straatmakers
Bakkers	Schippers	Slagters
Boutwers	Iepdokers	Touwslagers
Kistmakers	Winkeliers	Rademakers
Goudsmeeden	Tinnegleters	Plaatsnijders
Zilver smids	Verbergiers	Koperslagers
Diamantsnijders	Schoenlappers	Papiermakers
Steenlijpers	Webers	Knopmakers
Glasblazers	Metzelaars	Dorndraavers
Apothekers	Boedemakers	Molenaars
Schijnwerkers	Wieldraajers	Kouzebepders
Timmerlieden	Landmeeters	Lakmeeters
Beeldhouwers	Vernuftelinge	Kooznmeeters
Goudslagers	Messmakers	Speldemakers
Figuur snijders	Groffsmids	Pottebakkers
Muntmeesters	Paaldemakers	Lakmakers
Zepmakers	Ketelaars	Koppers
Scheermesters	Kleermakers	Scharenlijpers
Schypers	Geelgleters	Lampenkrakers
Doveniers	Mandemakers	
Schoenmakers	Disschers	

Naamen van verscheyde Vogelen.

Strupsvogel	Kwakkel	Leeuwerik
Phoenix	Zwaluwe	Karnarp-vogel
Arend	Tupster	Paradijs-vogel
Habik	Dupf	Rotgang
Koekoek	Meeuw	Dalk
Krap	Kalkoen	Bontekrap
Habe	Partridgeaaf	Snip
Exter	Vink	Goudbink
Hyl	Mos of	Kwiksteert
Spegt	Muische	Tijster
Daauwe	Belibaan	Kieft
Daan	Davegap	Patrys
Den	Ostelvink	Kemphaan
Gang	Reyger	Roodborstjen
Kraan	Krap-vogel	Koddenaar
Ojchaar	Koehoer	Strups
Zwaan	Winter-koning	Geelvink

Naamen van verscheyde Vier-voetige
Dieren.

Olfant	Buffel	Wolf	Bever
Sameel	Stier	Bok	Otter
Enhoorn	Os	Geit	Dog
Paard	Koe	Steen-bok	Haas
Ezel	Kalf	Darken	Konijn
Hart	Leeuw	Ham	Cher
Wilde	Tijger	Schaap	Egel
Bee	Tupnaard	Hond	Tzer-barken
Eland	Beer	Kat	Kap

Meer =

Meerhat	Rot	Cacodil	Kijkhoes
Mups	Mol	Padde	Hengst

Naamen van veelderley Visschen.

Walvis	Balm	Spiering
Zee-kalf	Snoek	Dobur
Zee-hond	Eist	Rog
Zee-haan	Pot	Garnaal
Stokvis	Schol	Wat
Haaring	Karper	Krab
Bypndis	Brazem	Ellink
Kreeft	Baars	Gunte
Steur	Carbot	Post
Kabeljau	Tonge	Mosselen
Scheldvis	Zeelt	Oesters

Verscheyde zoorten van Geld.

Kroonen	Daalders	Halve schellinge
Goude Leeuwen	Goud-guldens	Stooters
Rozenobelg	Halve-Rijks-	Dubbeltjes
Angelotten	daalders	Stupbers
Ducaten	Guldens	Grooten
Pistoletten	Rijks-gozden	Doortjes
Ducaton	Schellingen	Duppen
Drie-guldens	Zeste-halven	Penningen
Rijks daalders	Realen	Mijten

Veelderley Boom- en Aard-vruchten.

Kerffen	Appelen	Druyven
Kycken	Peeren	Dooten

Kastanien	Radijs	Appelkozen
Bjngen	Wijn	Loof
Mispelen	Bete	Cupn-boonen
Perziken	Lattik	Kaapen
Druyben	Kerbel	Doztelen
Doerbezien	Petercelp	Kool
Hardebezien	Kwee-appelen	Komkommer

Den Timmerman Werkt in

Eken	Popelen-hout	Dijgeboomen
Beuken	Appel boomen	Mispel boomen
Berken	Peere-boomen	Olier-boomen
Effen	Druym-boomen	Palm-boomen
Elzen	Kerze-boomen	Note-boomen
Willigen	Klatcr-boomen	Dazelaar
Opn	Dupl-boomen	en meer andere.

Het Werk van den Huysman bestaat in

Zaajen	Houtwen	Strooijen
Maajen	Houtwen	Warken
Dozchen	Eggen	Rijden
Wannen	Schuppen	Waaren
Doeren	Spaden	Loopen
Mesten	Hooijen	Dzaben

De Naamen der Zeven Vrye Konsten.

Gramatica / Dialectica / Rectorica / Musica /
 Arithmetica / Geometria / Astronomia.

De

De Zeven Dage der Weeke.

Zondag / Maandag / Dingsdag / Woensdag /
Donderdag / Vrydag / Zaterdag.

De Zeven Planeeten.

Saturnus / Jupiter / Mars / Sol / Venus /
Mercurius / Luna.

De Zeven Mineraalen.

Goud / Silber / Koper / IJzer / Tin / Lood /
Kwikk-silber.

De Vier Getyden des Jaars.

De Lente / Zomer / Herfst / Winter.

Naamen der Vier Euangelisten.

Mattheus / Marcus / Lucas / Johannes.

De Vier Winden der Wereld.

Oost / West / Noord / Nooyd.

De Vier Deelen der Wereld.

Europa / Azia / Africa / America.

De

De Twaalf Maanden des Jaars.

Januarus
 Februarus
 Martius
 Aprilus

Majus
 Junius
 Julius
 Augustus

September
 October
 November
 December

De Twaalf Teekenen van den Zodiak.

Arius
 Taurus
 Gemini
 Cancer

Leo
 Virgo
 Libra
 Scorpio

Sagittarius
 Capricornus
 Aquarius
 Pisces.

VIERDE AFDEELING,

Behelzende verscheyden zoo gemeene
 als ongemeene Mansen Vrouwen Naamen,
 die in de Spel, Lees en Schryf-konst,
 van een zeer groot en nuttig
 gebruyk zyn.

A Dam / Abraham / Adriaan / Ambrosius / Aristoteles / Alexander / Aurelius / Azuerus / Achilles / Artaxerxes / Adolphus / Antonius / Ammon / Amos / Athanasius / Alphonzus / Agrippa / Abigass / Adriaantje / Agtje / Aaltje / Agniet / Annetje / Alida.

Wat.

B Atholomeus / Balthazer / Benedictus / Barnardus / Bonaventura / Battoldus / Benjamin / Bictus / Barent / Baruch / Borcharodus / Boetius / Berengarius / Baal / Bartelt / Boas / Barnabas / Barbera / Beatriks / Barentse / Barta / Bella.

C Arolus / Cicevo / Claudianus / Chrizostomus / Cyprianus / Cornelius / Cleophas / Chyrtianus / Cam / Casparus / Cephas / Coenradus / Cirillus / Chrystianus / Chattrina / Cecilia / Chyrtina / Clasna / Clarica / Cleopatria / Cornelia / Cunlera.

D Aniel / David / Dathan / Diederik / Diogenes / Demosthenes / Dionisius / Darius / Diocletianus / Demetrius / Didimus / Dzelincourt / Dzusus / Douwe / Debora / Diewertse / Dirkje / Dorothea / Dylesje / Diana / Della / Duzilla.

E sbartus / Emanuel / Engelbert / Ernestus / Everhardus / Euzebius / Elias / Ezechiel / Evertwijn / Ellert / Erasmus / Ephraim / Eleazer / Eshas / Elakim / Ezau / Ezechias / Elam / Elinas / Eliazap / Eneas / Epaphru / Epaphroditus / Epictetus / Eutichus / Elizabeth / Eva / Evertjen / Ementia / Ester / Engeltje.

F abius / Franciscus / Fredericus / Ferdinandus / Festus / Felix / Fortunatus / Floris / Faustus / Fepke / Francina / Flora / Frederica / Fabiana.

G abriel / Gerrit of Gerhardus / Gysbartus / Grogorius / Galls / Gerbrand / Goosen / Gozewmus / Govert / Gysbert / Gustavus / Gidion / Gammal / Gerzon / Gollad / Gerritse / Gerccup / Gezina / Gietje / Giertje.

Hans /

HAns / Harmen / Hendrik of Henricus / Hector /
 Herculus / Hannan / Hieronimus / Hugo / Hille-
 brand / Hubertus / Holopharnus / Horatius / Hpla-
 rius / Hagal / Hanog / Hiskias / Hozeas / Herodes /
 Himeheus / Hadewig / Hildegond / Helena / Hesther /
 Heptjen / Hendrina / Hubertjen / Herodias.

Jacobus / Joannes / Jazon / Jasper / Jellis / Je-
 remias / Jesus / Job / Joost / Josephus / Isaac /
 Iullus / Iustus / Israël / Isocrates / Isidorus /
 Jairus / Jambres / Jerhonias / Jezajas / Jesse /
 Jozua / Jephtha / Jonas / Junius / Justus / Judas /
 Jabel / Japhet / Jozakim / Jehu / Jeroboam / Je-
 reo / Joab / Joël / Jozada / Jonadab / Jonathan /
 Jozaphat / Jozabeth / Juda / Ismael / Jubal / Jsa-
 schar / Jacomina / Izabella / Judith / Joosje.

Karel / Kerst / Koenraad / Keesje / Klaas / Kijft-
 aan / Kasper / Kenan / Kahat / Kadmus / Ke-
 muël / Korah / Klaasje / Kunne / Klara / Keturra.

L Ambert of Lambertus / Lucas / Laurentius /
 Leonardus / Lieuwe / Lodewijk / Libius / Lac-
 tantius / Lebuinus / Lubbert / Laban / Lamech /
 Lemuël / Libni / Lpzantas / Loth / Lydia / Leono-
 ra / Elizabeth / Lea.

Mattheus / Marcus / Maximiliaan / Marten /
 Melchior / Meeus / Michiel / Melis / Menzo /
 Mauritius / Melchizedek / Meridatus / Mordachai /
 Mephibozet / Moses / Malchus / Matthias / Mana-
 zon / Manassis / Mahalalel / Malachias / Merari /
 Methuzalem / Median / Moab / Magteit / Marga-
 reta / Maria / Marta / Magdalena / Maaphe.

Ma.

Nabal / Naboth / Nathan / Nero / Nestor / Nicolaus / Nicodemus / Nebucadnezar / Neprunus / Nathanaël / Nebuchodonozor / Narcissus / Nehemius / Nathan / Noag / Nadab / Nimrod / Nahum / Nebajoth / Naaman / Neeltjen / Nlesjen.

Octavianus / Olympias / Onesimus / Olibter / Onesiphorus / Otto / Origenes / Obatsja / Obed / Onam / Oram / Othniël / Onias / Olympias / Octavia.

Paulus / Pieter / Petrus / Philippus / Pontius / Pilatus / Pantagruël / Ptolomeus / Plutarchus / Pitagoras / Pharao / Pekahia / Pinehas / Publius / Palthiel / Peleg / Pildas / Pirlam / Potitphar / Potiphara / Philemon / Prochorus / Phigellus / Philejon / Philologus / Paulijntje / Petronella.

Quintilianus / Quirijn / Quintus.

Raphaël / Repnier / Robbert / Roeland / Rudolfus / Rombout / Roelof / Rutger / Romke / Richard / Rabzake / Rehabeam / Ruben / Rabzaris / Rahab / Rehnël / Ramalia / Rezu / Rodokus / Rachel / Regina / Rebecka / Repntjen / Roeloffen.

Salomon / Samzon / Sebastiaan / Samuël / Sponmon / Socratus / Silvester / Sedechias / Scheba / Saul / Sanherip / Saphan / Silas / Statius / Sozopater / Stephanus / Sacharias / Salamanasser / Seleucus / Sergius / Serubabel / Sicheim / Silas / Silvanus / Simet / Sszak / Sissera / Sara / Sijnje / Suzanna / Saartje.

Trestus / Carquinius / Theodorus / Teunis / Tiberius / Titus / Thmotheus / Thomas / Theophilactus / Tertullianus / Theophazius / Cantalus / Tubal / Tobias / Tiziphon / Thendas / Tiglath / Tertullus / Tichicus / Tamar / Trijnse / Canneke / Teuntse / Tryptje.

Valentijn / Virgilius / Valerius / Despazianus / Verik / Arias / Urzinus / Uza / Uziel / Ursk / Ubal / Urbanus.

WArnerus / Wynant / Walraven / Willem / Walze / Wolter / Willempna / Wendeltje / Waldamina / Wijsje.

XAntus / Xenophon / Xenocrates / Xaverus / Xeres / Xantippe.

YMencus / Yzebrand / Ype / Yda / Yske.

ZEbedeus / Zacheus / Zenas / Zilpa / Zelapheads.

VYFDE AFDEELING,

Waar in gehandeld word van de Schryfkonst in 't gemeen: mitgaders hoe men een Pennen wel zal snyden, houden en voeren.

In dien men vlug/elerlijk en na de Konst wil Schryben / is booz eerst van nooden dat men hebben bekwame middelen die daar toe konnen dienen; naamelijk goed wit Papier / dat wel gelymd is; goeden / zwarte Inkt / boven alleen goeden Pen; want die geen Penne na zyn Hand heeft / zelden zal hy na zyn wille kunnen Schryben.

Om een goede Schryf-penne te maaken:

Een Penne kan bequameijck gemaakt en tot Schryben bereyd worden / met vier sneeden / te weeten / aldus. Men zet de scherpte van 't Penne-mes op de Dupk der Schagt / en snijd het boozste eynde schuyngs af / 't welk de eerste sneede is. Daar na doet men een kleyn sacedje in de rugge van de Schagt / om de Glep of Spleet te maaken ; dan moet men de reene zyde der Penne zoodanig afneemen / dat men naderhand niet meer / of immers zeer weynig daar aan behoeft te snijden : Dit is de tweede sneede. Op gelijke wijze handelt men ook met de andere zyde der Penne ; dat is de derde sneede. Nu blijft nog overig de uyt-snijdinge van de Dupk / die men tot op de helste van haar dikte zal afneemen / twee-maal / of ten minsten anderhalf-maal zoo lang / als de Bek der Penne is ; dit is dan de vierde sneede.

De langte van de Bek / gelijk ook van de Gleppe / moet na de aard der Schagt gemaakt worden ; is de Schagt hard / zoo moet de Bek en Spleete lang wezen / anders is de Pen te stijf en onbequaam / maar indienze zagt en week is / dan moet de Glep korter zijn / of de Pen zal niet deugen.

Dit gedaan zijnde moet men de Penne korten / dat is / men moet de beyde Beentjes / op de Nagel van de linker Dupm / schuyngs af snijden / want den Dupm is daar toe het greefste middel / zettende de scherpte van het Penne-mes op den rugge van den Bek der Penne / en snijden zoo van boven nederwaards niet kamp af / maar een weynig schuyngs / na de Punt der Penne toe om de t'zaamen-bindinge der Letteren daer zeer veel aangelegen is / des te sonder te korten maaken.

De Bekt moet bzeed of smal gelaaten worden / na dat men grof of sijn wil Schryben.

Hoe men een Penne wel zal houden en voeren.

De Penne nu dus gesneeden zijnde / moet men die aanbatten en houden met drie Vingeren / name-lijk met den Dupm / den voorsten en den middelsten Vinger / sluptende deze drie Vingeren dizehoeks wijze om de Pen; in diervoegen / dat den voorsten Vinger met den Dupm bpkans gelijk staat / en den middelsten een wepnig langer.

Deze Vingeren moet men in 't Schryben recht upt steeken / en sluptenze niet al te vast om de Pen; welke Pen men houden moet beneffens den Nagel van de middelste Vinger / maar niet daar op of over. Wjders moet men in 't Schryben bpkans recht op zitten / en leggen het Papier / daar men op Schryft recht boozig / zonder het Lighaam schupns te draven / of met den Bozst tegen de Tafel te leunen / alzoo dat zeer ongezond is. Ondersteund van het Lighaam alleenijft met den linker-arm / legt die op de Tafel / om den Regter / dat den Schupf-arm is / en die men dicht aan het Lijf moet houden / zoo datze de Tafel niet veel roerd / daar booz te verligten; want hoe lossen en beeter geschreven / hoe minder den Schryf-arm de Tafel raakt. Welke dingen / dewylze een groot gedeelte van de Schryf-konst upt maaken / met alle ernst moeten in agt genomen / en betragt worden.

Van de Schryf-konst in 't gemeen.

Ondrent de Schryf-konst in 't gemeen / heeft men aan te merken / dat de lighamen der Letteren glad / ciersijft / en even groot moeten zijn / de Btentjes der

der zelve onder en boven eben dik / eben schupns / en eben verre van malkanderen / gelijk ook de Letteren eben hoog / dat is ; onder en boven gelijk en zoo net gereguleerd moeten zijn / als ofze nevens een Linie gezet waaren.

Maar boven al moet men dit in agt nemen / name-lyk / dat men ont blugte Schryben / de Letteren niet ten heider sijn trekke aan malkanderen binde / en derhalven de Penne in 't Schryben / geenzints oplichten / booz dat het geheele Woord / hoe lang het ook zy / geschreven is ; ten waare men booz de omgehaalde d / of iets anders daar in bolet wierd / als dan moet men de Penne zo netjes daar weer aan weten te voegen / dat men niet kan zien datze oppeligt is.

Hogtans gaat dit zoo verre niet dat men ook de Woorden aan malkanderen bind / want dat zou te on-
dupdelijk booz den Lezer zijn. Tusschen jeder Woord behoozde dan zoo veel wit te blijven / dat 'er een o / of ten hoogsten een m, kan staan.

Wangaande de Regels / hoe verre die van malkanderen moesten staan / daar aan heeft men zig te schikken na de aard van 't Schryft / dat men begeerd te Schryben ; want na dat de Letteren groot / kleyn / of met veel trekken doortvloeten zijn / daar na moeten ook de Regels dicht of verre gezet worden ; dog met die bepaalings / datze als eben verre van malkanderen staan. Maakt uwe Regels booz en agter gelijk / en eben lang : vermits dat mede tot teraad van het Geschryft kan dienen.

't Is possijk en in de beste Schoolen ook gebruikelijk / dat men de Jeugd een Groote en Verte Lette laat Schryben ; dewyl men daar in de mismaaktheden best kan zien ; en veel beter van groot tot kleyn / als van kleyn tot groot kan oler gaan.

Van de Schryf-konst in 't bezonder.

Wat de Schryff konst in 't bezonder aangaat/het is
zeeker/ dat die betet met de hand/ als met de
mond kan geleerd worden; en daarom zullen we maar
met weynig woorden zeggen/ 't geene wy ordeelen
dat hier meest te passe komt.

Onder beelen verscheyden Handen/ is 'er geen van
zoo groote gebuyk/ als de *Italiaanse*, want dat is een
Hand die eierlijk staat/ die wel vloeyd/ en die in alle
Landen gemakkelijk kan gelezen worden. Alle de
Italiaanse Letteren neemen hun gedaante van een
Ovaal of *Ey-ronde*, derhalven moet men de *Odie Ovaals*
wyze getrokken word/ wel leeren maaken.

De *e*, waar uyt de *a*, *o*, en meer andere Letteren wo-
den gemaakt/ begint men van boven met een kleyn net
kladderse/ trekkende voorts haer Lighaam van bo-
ven na verueden/ als of men een *e*, wilde Schryben.

De *m*, en *n*, zijn twee Letters die groote sieraad aan
de Schryften geben/ indienze wel gemaakt zijn; 't is
dieswegen nodig/ dat men haare *Wrentjes* ghed/
schuyng/ eben dik/ eben lang/ en boven met ronde
hoekjes/ gelijke berce van mallander zette.

De *b*, *d*, *h*, *k*, *r*, *n*, *l*, zijn Letters/ daar van de *Te-
ber* boven wy speelen; deze maakt men de een omtrent
als de andere/ namelijk eben dik/ eben lang/ en daar
het bezonder op aan komt/ eben schuyng/ niet heel
magt ten voors/ en boven niet spits/ inder metron-
de *Wofstjes*; sommige maaken dezen *Te* eben open/
waer toe/ het welk wy al eens agten te zyn/ zooze
zinnig wel gemaakt worden.

De *s* en *f*, zijn gehoofde en gestrepte Letters; men
moet

moet dit niet heel / maar een wepnig gebogen / onder en boven by na eben vette uyt de Riegels laaten schlicten ; en doozstreepen de *f* met een sijn streepe / zoodanig van hoogte dat het met het bovenste van de Lighaamen der nevenstaande Letteren gelijk is / maar dooz al niet hooger.

Als 'er twee *ff*, twee *rr*, of *ff*, naast malkander komen / doozstreept men die beyde met eene streep ; dog niet eer dan het Woord geschreven is / om de oplichtinge der Penne te schuwen.

En *r*, maakt men de hestte langer als *en* ; boven de *n*, behoeft men geen teeken te zetten / om datze zonder teeken wel kan gekend worden Dit agtenwe hier van genoeg te zijn / dewijl 't dog onmogelijk is de Schryf-konst / aan iemand dooz woorden te leeren.

ZESDE AFDEELING,

Waar in gehandeld word van de Teekens der onderscheydinge en bestiptheden der Reedenen ; die 'er in 't Leezen en Schryven moeten onderhouden worden.

Laat ons nu ook iets zeggen wegens het onderwys van de Teekens der onderscheydingen en Bestiptheden ; die in onze Nederlandze-druk en Schriften gebruikt worden ; want zoo men niet en met verstand wilt Leezen / moet men uyt aanmerking van de Teekens der onderscheydingen / noodzaakelyk weten / waar men in 't Leezen moet ophouden of rusten / om den zin des te beeter te verstaan ; of anders is al ons Leezen dunster en het werd. Men / moet dan eerst wel vast kunnen Lee-

zen / eer men de kragt dezer Teekens kan begrypen-
 maart in 't Schryffen moet men die boornaamenblyk
 weeten te maaken en te verstaan; want indien men een
 Blyef / of iets anders Schryft zonder de Teekens der
 onderscheydingen daar behooflyk in te voegen / kan
 niemand van onze meeninge volkomen zeker zyn.

De teekens der onderscheydinge zyn dan deze.

1. (,) Comma, Streepje / of Scheyd-teeken.
2. (;) Punct Comma, of Half Lid-teeken.
3. (:) Duo Puncta, of Lid-teeken.
4. (.) Punct, of Sluyt-teeken.
5. (?) Interrogatio, of Vraag-teeken.
6. (!) Admiratio, of Verwonderings teeken.
7. () Parenthesis, of Tusschen Instellings-teeken.
8. (-) Copulatio, of Zaamen-knooping.
9. (=) Divisio, of af breek teeken.
10. (') Apostrophus, of Teeken van wegneeminge.

I. Van 't Streepje, of Scheyd-teeken.

Dit Teeken word by de Grieken *Comma*, en by de
 Latijnen *Virgula*, genaamd; zyn gedaante is in
 de Griekse en Latijnse Druk aldus (,). Maar in de
 Hoog en Nederduytse Schryften / is 't een recht
 schuyns Streepje / als hier (/). Met dit Teeken
 worden onderscheyden alle Woorden / Naamen /
 Spreekken en volkomene Redenen. En over al waar
 dit teeken staat / moet men in 't Leezen een kleyn
 weppig rusten / en den Adem wat verhaalen; als by
 voorbeeld: Den Heyligen Job had veel Kinderen, veel
 Rykdommen, veel Ossen, veel Koejen, veel Schapen,
 en veel Kalveren.

2. Van de Punct-comma, of Semi-colon; in
Duyts half Lid-teeken genaamd. (;)

Dit halve Lid-teeken word gezet agter een eerste /
tweede / derde-deel van een Rede: die te samen
een volkomen Zin uit maaken; by voorbeeld: De
Kalk en Steen is gekogt, de Metzelaars en Hand langers
zyn aangenomen, de Timmerlieden zyn gehuurd, en al-
zoo is alles besteld; dat tot den Opbouw van het Huys
vereyft word. Ook steld men dit Teeken Gemeens-
lijk als 'er het woordken want, dewyl, derhalven,
of diergelijke agter volgt; want die woorden bieden tot
nader bewijs en Redengedinge van 't geen te vordren
is gezegt. En alwaer men dit half Lid-teeken Ge-
bruikt of Beschryben vind / moet men de Adem de helse-
te langer verhaalen en rusten / als by de Corona.

3. Van de dubbelde Stip, of 't Lid-teeken (:)

De dubbelde Stip / of het Lid-teeken word gesteld
agter een Lid of vast gedeelte van een Rede / dat
op zig zelve een Zin heeft / en kan worden verstaan: dog
daar men egter nog iets kan by voegen / dat mede
blend tot verklaringe van 't voorgaande; om alzoo
kan de volkomen Zin te besluypen; by voorbeeld: Een
goede gelegendheyd moet men niet laaten voorby gaan:
want wy weten niet of ons die weer zal ontmoeten.

4. Van de Punct of Sluyt-teeken. (.)

Dit Sluyt-teeken word gesteld agter een Rede /
die ten eynde is / en dat 'er niet meer hoeft op
te volgen om een Rede te maaken; als by voorbeeld;
Godt liet de Kinderen Israëls droog Voets gaan door de
Roode Zee; maar Pharao met zyn Volk, Verdronken
alle daar in.

5. Van 't Vraag teeken, (?)

Dit Teeken moet men altijd stellen agter een Vraagende reede / dat is / als men Schryvende iets Vraagd: by voorbeeld; Wie is de Man die lust heeft ten Leven? die Dagen lief heeft; om het goede te zien? Psalm 34: 13.

6. Van het Teeken der Verwonderinge ofte Verbaastheyd, (!)

Dit Teeken moet altijd worden gesteld / als men in 't Schryven een Reeden voor heeft van Verwonderinge, Verbaastheyd, of Verschrikkinge; of als men eenige Beklagte doet / gelijk by voorbeeld: O Ongelukkige! Ag was 'er nog hulpe voor u! maar helaas! het is nu te ver gekomen!

7. Van 't tusschen Instellings teeken, ()

Dit tusschen Instellings-teeken word gebuyskt daer men iets tusschen een Reeden wil in voegen / dat (om zoo te spreken /) als van ter zijden in gewoopen word om de zaak dies te klaarder te doen verstaan / ('t welk men / zonder den zin te kintken / daar ook kan uyt laten /) en word gesteld met twee halve Maandjes / waar van 't eerste halve Maandje gezet word in 't begin van 't geene men tusschen in seld ven het ander in 't eynde of agter aan / en word geteekend aldus () : by voorbeeld; Gen. 49: 10. De Schepter; (dat is / de Koninglijke Reegeringe) en zal van Juda; (dat is / de Stamme Juda /) niet wyken, nog de Wer-gever; (dat is / het Joodsche Sanhedjim /) Van tusschen zyne Voeten, tot dat de Silo; (dat is / Christus den Dredde-voest /) komt.

8. Zaa-

8. Zaamenknooping-teeken (-)

Dit Teeken word gebruikt / als men twee te zaamen gestelde woorden aan malkanderen wil binden / het welk geschied op deze wijze; School-meester, Inkt-koker, Schryf-penne, Grof-smit, en meer andere. Nog veel Schryvers zijn van gevoelen / dat dit juist niet volstrekt noodzaakelyk is / om dat die Woorden zonder Scheyd-teeken wel kunnen gelezen worden.

9. Van het teeken der Verdoelinge, (=)

Dit Teeken beduyd een verdoelinge der Woorden / die uit meer als een Letter-groep bestaan; en dat Teeken moet men gebruiken als men op het eynde der Regel in 't Schryven een Woord van malkanderen moet deelen; vermits de Regel te kort valt om het geheele Woord daar te zetten / schryvende dan het Woord in deelen / steld men als dan na het laatste Geschreebendeel / het Teeken (= of).

Kort Taal-bericht, 's welk wy hier tot een toegift zullen by voegen

Om nu ook nog een Woord of twee van de zaak en Spraak zelve te spreken, zoo weerer, dat het een groote volmaaktheyd en cieraad van een Taal is, dat haare Woorden wel geschikt en onderscheyden worden; want of schoon het spreek-woord is, het welke zegt;

*Gevoeld met hen, die 's Hoofd om Wetenschappen breeken,
Maar woegt uw Spraak en Taal na dat de Luyden spreken.*

En wederom.

*De Spraak die valt en ryst, de Spraak die komt en gaat,
En bangt heel aan 't gebruik, in wiens geweld zy staat*

Wy meenen egter aan 't gemeen gebruik zoo kragtig niet verbonden te zyn of wy moeten met reeden en bescheyd in dit geval, alles te voorschyn brengen, dat tot meerder gemak, en cieraad dienen kan. De overeenstemminge der Geleerden, is de regte gewoonte in het spreken. En in dezen Regel hebben wy de volgende woorden onderscheydentlyk aan gemerkt.

Dy *dyn* en *da*, zyn verouderde Duytsche Woorden, dewelken om datze een hard en onaangenaam geluyd hebben nu niet meer worden gebruykt; dan alleen in toorn en gekyf; zeggende, Du Bengel, du Booswigt, du Verrader; *Dyn* Schelmstukken. Dat *dy* de Beul sta, enz.

Doe, *cum*, is een Bywoord, en beduyd als *Doe Augustus Rooms Keyzer was is Christus geboren*. Maar om onderscheyd te hebben tusschen het Werkwoord *Doen*, *facere*, *ik doe maake*, zoo gebruyken wy liever het Woord *zoen*, Zeggende, *Then Augustus Rooms Keyzer was is Christus geboren*.

Dog, *sed*, en *toz*, *sodes*, geven met het zelve te kennen. *Dog*, geeft reeden in 't vervolg van een verhaal en is zoo veel als *maar*, Het word zoo wel gezeyd, *dog*; *Dog* 't gaat niet vast. *Toz*, is een Smeek woord *Doe het tog*; of ook wel een bevestiging; *ja tog*, 't is *zog* *soo*, *als ik zegge*.

Die en *de* zyn twee Woorden van onderscheyden gebruik en bereekenis. Maar zoo wanneer, en in wat getreghendheid men *de* of *die* moeten zetten, daar in word van veele Schryvers groffelyk gedwaald, wantze Schryven zomtyds, *die* Koning, *die* Heeren: *die* Leegers enz. Schoon zy in 't voorgaande niet eens gewag hebben gemaakt, nog van Koning, nog van Heeren, nog van Leegers; derhalve behoordenze dan te

Schry-

chryven, *de Koning, de Heeren, de Leegers, enz.* Het Woord *die*, moet alleenlyk dan geschreven worden, namelyk als 'er *dewelke, of dezelve, of zoodanige*, in desselvs plaats kan worden gezet behoudens een goeden zin.

Hem en *zig*, hebben een merkelyk onderscheyd, hoewel daar in 't spreken weynig word op geleet. *Hy* heeft *zig* bekeerd, moet men zeggen: en niet *hy* heeft *hem* bekeerd; Want *zig* te bekeeren, is *zig zelven* bekeeren; maar *hem* te bekeeren is een ander bekeeren.

Het verschil tusschen *hem* en *hen*, moet ook in agt genomen worden. *Hem*, werd van een Man in 't Eenvoud gebruykt; *Hen*. In 't Meervoud.

Hen en *hun* hebben een onderscheyden gebruyk. *Hen* is een *Substantivum*, en geeft het Meervoud der Mannelyke Persoonen te kennen, *Hy zeyde tot hem*, dat is, *ben Lieden*, maar *hun* is een *Affectivum*, en dat moet gebruykt worden als men van hunne Goederen, *Danden*, of *Hebbelykheden* spreekt. Het *zyn kunne*, *Hayken*, *Werken*, *Bekwaambeden*, enz.

Kennen, *noscere*, en konnen, *posse*, *ik ken*, en *ik kan*, zyn van zeer groot onderscheyd, gelyk wy alle weeten; dog worden in *Holland* van 't gemeen Volk onbedagtelyk door malkanderen gebruykt.

Leggen, *ponere*, en *Liggen*, *Facere*, zyn, ma 't gevoelen van zommige, ook van verscheyden, beteekenis en gebruyk. Zoo zeyd men iets van zyne plaats *leggen*: En anders op zyn Bedde *liggen*, *Verlagen* *liggen*, enz.

Niet, *non*, Niets *nihil*, Niet, lochend de daad van een zaak, als *het is niet waar*, of *ik heb dat niet ontfangen*. Niets ontkend de zaak zelfs, geheel en al. *Ik heb niets ontfangen*.

Ook

Ooys en nooys ſpreken van den Voorgaanden tyd, immermeer en nimmermeer van den Toekomende, maar dit onderscheyd is niet noodzaakelyk, en gaat ook niet vast.

Reede of Redenen, beteekend zomtyds een Verhaal; Oratio. Zomtyds een bewys, Ratio. Hy heeft klare en kragtige reedenen; zomtyds de Waarheyd of Wysgeerte zelve: *Die men trägt na de reede te leven.*

Tegen, obvians, beduyd een ontmoetinge. *Hy komt wy tegen.*

Tegens, contra, beteekend Vyandschap. *Hy is tegens my.*

Jegens, erga, drukt Vriendschap uyt. *Hy is jegens my wel gezind.* Tot en te, kan men ook de meesten tyd onderscheydentlyk gebruyken. Tot, gebruykt men om de beweeginge na een Plaats af te beelden. *Hy reyst van Stad tot Stad.* Te, om een ruste uyt te drukken, *Hy woond te Amsterdam.*

U en uw' zyn van verscheyden gebruyk en beteekenis, 't welk noodzaakelyk in de Spelling moet waargenomen worden, want u, ziet op de Persoonen daar men aan Schryft, *Ik zegge u*, maar uw' heeft zyn opzigt tot hanne Goederen, en Daaden, *uw' Handen uw' Koopmanschap*. Hier is het zelve onderscheyd, dat tuschen *ben* en *bus* is aangewezen.

Zulke en diergelyke aanmerkinge zyn 'er meer, die wy misschien in de volgende Drukken wat nader bedenken, en breeder uytgeven zullen.

Dog eer wy hier van af-scheyden, willenwe de naaukeurige Leezers nog aan wyzen, dat 'er veele Woorden zyn, die wel eene klank en uytpraak hebben; maar nogtans van verscheyde beteekenissen zyn, en dat deze dieshalven door de Spelling alleen, van malkanderen onderscheyden worden; by voorbeeld, *Hair, Coma, haat, illa, Heir, Exer-*

stus, Heer, *Domitus*, Meir, *Eacus*, meer, *plus*, Beir, *Aar*, Beer, *Verres*, End, *Apas*, en of ende *et*, Eyn-
de, *finis*, Vier, *Quatuor*, Vuur, *Ignis*, Hert, *Cor*,
Hart, *Cervus*, Hard, *Durum*, en zulke Opmerkingen
zyn er veel, zonder nochtans dat de *Poëten* of *Rymers*
daar aan gebonden zyn, als het anders in den *Rym* te
passe komt.

ZEVENDE AFDEELING,

Daar in verscheyden Latynse en Franse
Bastaard Woorden worden verklaard; op
order van het A, B, C.

A

- A** Bandonbeten, verlaaten / taaten vaaren.
A Accent, **W**oord-klank / **k**lank-tekken.
 Adjunct, bygevoegd / medegezel / aankleef.
 Affectie, **H**arts-togt / aanboring / geneegendhepd.
 Ageeren, doen / bespyben / handelen.
 Allegeeren, bybrengen / aantrekken / boordhaalen.
 Amoureuus, **L**ief hebben / **D**ertlefd.
 Animeeren, aanmoedigen / moed-geven.
 Apart, bijzonder / afzonderlyk / verdeeld.
 Argument, bewijs / **B**ewijs-reeden / **S**tyjd reeden.
 Assureeren, verdedigen / bevestigen / verzeekeren.
 Attent, aandachtig / aanmerkende / oplettend.
 Autoriteit, **B**ezag / **A**anzienlykhepd.
 Avancement, **v**oordering / **b**evordering.
 Abrevieeren, verhozten in-trekken.
 Accepteeren, aanuemen / aanbaarden.
 Admiraal, **w**onderbaar / **a**ptsteekende.
 Aff-ronteren, **b**erongelijken / **v**erhozten.
 Agreeabel, behaaglyk / aangenaam.

- Alliance, Verbond / Bond genoodſchap.
 Ampel, wijs / breed / ruym.
 Annex, aangehegt / bygeboegt.
 Apologie, verantwoording / Berweerschrift.
 Arresteeren, beslipfen / bestaan / vast stellen.
 Assignatie, aanwyzing / onderwyzing / bewijs.
 Attestatie, Getuig-schrift / Betuiging.
 Authentiek, geloofwaardig / eegen geloofwaardig.
 Avantage, voordel / de beste kans.
 Abominabel, gzuwelyk / verboefelyk.
 Acces, toegang / afgang.
 Admitteeren, toestaan / inwilligen.
 Alteratie, verandering / onsteldhepd.
 Antecesseur, Voorzaat / Voorzanger.
 Apostil, beschepd / Sandteekening / afvaardiging.
 Assisteeren, bystaan / Raadgeven versterken.
 Attrapeeren, betrappen / agterhaalen.
 Abondant, overbloedig / veel.
 Accommodeeren, voegen / toepassen / gerpben.
 Adresseeren, schikken / bestellen / verboegen.
 Appareat, oogschynlyk / schynbaarlyk.
 Absent, af-weezende / af-weezig.
 Accordeeren, verdzagen / overeenkomen.
 Advenant, Overeenkomst / by gevolg.
 Apart, afgezonderd / afgedeeld.
 Absolut, onbepaald / volstrekt.
 Accuraat, naauwkeurig / welgeschikt.
 Advys, goed-dunken / berigt / waarschouwing.

B.

- B** Agacie, Repstuyg / Gepak.
 Befaamt, vermaard / berugt.
 Bibliotheek, Boek-kamer / Boekſchat / Boekzaal.
 Blameeren, Naam schenden / eer roben.
 Braveeren, trotzeeren / wind-breeken.

Buffon, Potzmaker / Spect-gel.
 Balancoeren, Wegen / vergelijken.
 Beneficeeren, weldoen / verbeteren.
 Blasphemeeren, lasteren / kwalijk spreken.
 Brutaal, onbeschoft / beestagtig.

C Abiner, Tuweel-kamer / geheemschat.
 Censureeren, bestraffen / beurhaalen.
 Circumstantie, omstandigheid / omzwiel.
 Collation, Avond ontbijt / hoft onthaal.
 Credentialen, Geloofs-bylven / Cert. bylven.
 Custos, kostet, Opziender / Hoeder / Wagter.
 Calangieeren, verklagen / berigten / belabben.
 Civil, Burgerlijk / heug / beleeft.
 Certificceeren, zeeker maaker / verzeekeren.
 Collegie, Verzamling / Sprekkomst.
 Crediteeren, geloven / vertrouwen / bozgen.
 Calcularie, Reekening / overslag / overleg.
 Collega, Ampt-gezel / Ampt-genoos.
 Carefleeren, lief-koozen / streelen / onthaalen.
 Compassie, mede-lyden / deernis.
 Cartel, upt-dagen / Hptdaag-brief.

D Ateeren, Dag-sillen / Dag-terhellen.
 Decisie, beslegten / optpraak.
 Differentie, verschillen / buider-schepd.
 Dubieus, twijffelagtig, onzeeker.
 Declareeren, verklaaren / Partij-klezen.
 Digniteit, Waardigheid / aanzien / Staat.
 Domistijken, Pups-genoosden / Behuysden.
 Dedicatie, Toeweyning / toe-eygting / Opdragt.
 Direct, reegelrecht / rechtstreeks / recht toe.
 Defect, gebrekkelyk / onvolmaakt.
 Directie, bestuiken / beled / slyng.

Defendeeren, verweeren / Verderbigen.
 Discours, Redden-boering / Redeneren / Praatsjen.
 Defensief en Offensief, Beschutten en Beschadigen.
 Discreet, Beschypden / Berstandelijk.
 Definitie, Bepaaling / Aftbeelding / Afschetsing.

E.

E Clippis, Verdupftering / Lon-dupster / gebrek.
 Editie, Aftgeblag / Druk.
 Effect, Gewoogt / volbrjenging / Aftwerking.
 Egaal, gelpkmaartig / eden-gelijk.
 Element, Hoofd-stof / begrinzel.
 Embarqueeren, Anfcheepen / Inlaaden.
 Equipage, Aftcrusting / Intreeding.
 Escappeeren, ontsnappen / ontkomen.
 Evangelium, Blyde-boodfchay.
 Examineeren, onderzoeken / ondervraagen.
 Eloquent, Wel sprekend / Taalvaardig.
 Employeren, befteden / aanleggen.
 Equivocatie, Woord-fpellingen.
 Essentieel, weezendlyk / zaakelyk.
 Exelentie, Dooztreffelykhepd.

F.

F Abel, Vertelling / Verdigtzel / Klugt.
 Fiat, het gefchied / 't is goed.
 Flatteeren, Pluym-ftryken / vleyen.
 Formeel, gantschelyk / volflagen.
 Fraudeeren, Bedriegen / Dulphen.
 Functie, Ampt / Bedienings.
 Facit, het maakt / daer komt uit.
 Fidecommis, Erf-beveering / Erf betrouwing.
 Floreeren, Bloepen / welvaarende zyn.
 Fortuine, geluk / welval / lukstaat.
 Frequenteeren, doozwandelen.
 Fondament, Grondslag / Grondveft.

failleren, ontbreeken / missen / Bankrot-gaan.
 Finantie, Inkomsten / Schat / Tol.
 Fournieren, op-brengen / leveren / verschaffen.

G.

Generaal, gemeen / algemeen.
 Glorie, Lof / Roem / Heerlijkhepd.
 Genereux, Edelmoedig / Grootmoedig.
 Grammatica, Letter-konst / Spreek-konst.
 Geographi, Aardbeschryving / Aardkloot-kunde.
 Gratie, goedgunstigheid / genade / Dank-zegginge.
 Gereformeerd, Verbozend / Verbeterd.

H.

Habyt, Kleed / Kleding.
 Honorabel, eerlijk / eerbaar.
 Harmonie, welluiding / Overeen-stemming.
 Humeur, Vogt / eppen-aard / zinnijkhepd.
 Hafarderen, wagen / avontuuren.
 Horibel, schrikkelijk / groutwelijk.
 Historie, Geschiedenis / Verhaal / Gedenk-schijft.
 Horifont, Bezigt-epnder / Bezigt-ring / Rim.

I.

Ilustre, Doozlugtig / Vermaard.
 Imaginatie, Inbeelding / Verbeelding.
 Incivil, Onburgerlijk / onbeleefd.
 Item, desgelijks / insgelijks / zoo ook.
 Jaloers, Belg-ziek / Min-voerig.
 Journaal, Dag-register / Dag-boek.
 Justitie, Gericht / Regt / Regtveerdigheid.
 Immediaat, onmiddelijk / eensklaps.
 Inclinatie, genegendhepd / neyging.
 Importantie, gewigtigheid / aangelegendhepd.
 Inclus, Ingesloten / Inbegrepen.
 Impossibel, onmogelijk / ondoenlijk.
 Incommoderen, ontrieben / ongelegendhepd maakten.

Impotent, onmagtig / Ziekelyk.
 Indifferent, onverschillig / eenderley.
 Impressie, indrukking / inbeelding.
 Indirect, krom-weegs / averegts.
 Improberen, kwaad-heuren / af-wyzen.
 Indispoost, ongesteld / Ongezond.
 Infaam, Cerloos / veragtelijk.
 Informeren, kennis neemen / Onderwyzen.
 Injurie, ongelijk / Onteering.
 Insolvent, onbetamelijk / onredelyk.
 Instructie, Onderwijs / berigting.
 Impertinent, slozdig / ongerijmd.

L.

L Amenteren, Jammeren / Wee-klagen.
 Legitime portie, Wettig-deel.
 Liberaal, mild / gulhertig / vrymoedig.
 Logeren, Huisvesten / Verbergen.
 Luxurieux, Gepl / Wellustig / Weelderig / Ritzig.
 Lauderen, Loben / Pijzen / Verheffen.
 Liber, los / vry / ongebonden.
 Logica, Reden-konst / Bewijs-konst.
 Laxeren, lozen / lossen / openen.
 Legaat, Af-gezant / Erf-maaking / Erf-graf.

M.

M Aculatuur, Klad-papier / Scheur-papier.
 Medaillie, Pronk-penning / Pot-penning.
 Millioen, Tien-maal Honderd-duyzend.
 Model, Voorbeeld / Schets / Ontwerp.
 Murmureren, kiozren / mozren.
 Mysterie, Geheim / Verborgendheyd.
 Magneet, Noord-steen / Zeyl-steen.
 Medicament, Genees-kruyd / Genees-drank.
 Minister, Dienaar / Predikant.
 Modereren, middelen / matigen.

Magnificq, heerlijk / hoogstatig / groots.
 Mediteren, betragten / overwegen / bedenken.
 Mirakel, Wonderwerk / Wonderdaad.
 Modest, Zedig / Stemmig / Angetogen.
 Maintineren, Handhaven / Beschermen.
 Melancolycq, zwaarmoedig / treurig.
 Miserabel, elendig / deerlijk / jammerlijk.
 Molesteren, overlasten / moejelijk vallen.
 Manufacturen, Handwerkzelen.
 Melodie, zoet geluid / Zang-geluid.
 Manquement, ontbrekinge.
 Memorabel, Gedenkwaardig.
 Manuscript, Hand-schryft.
 Memoriaal, Hand-boek / Klad-boek.
 Maximen, Grondregel / gewoonte.
 Menageren, Hupshouden / zupnig zijn.
 Meriteren, verdienen / waardig maaken.

N.

N Avigatie, Schipbaard / Zeevaard.
 N Negocie, Handelzug / Droophandel.
 Nobel, Praap / Edel / braaf.
 Nymph, Maagd / Halve godin.
 Neutraal, onzijdig / geenetlep.
 Nominatie, Noeming / Opstel.
 Nota-bene, meek wel / Iet wel.
 Notabel, Werkelijk / aanzienelijk.
 Notitie, aantekening / kundschap.

O.

O Bjectie, tegenwerping / vooswerp.
 O Occasie, gelegendheid / voosbal.
 Odieux, haatelijk / verfoejelijk.
 Offenceren, verongelijken / leed doen.
 Ombragie, Schaduw / Omflag.
 Operatie, Werking / Uprwerkinge.

P.

Or.

Ordinaris, gewoonlijk / gemeenlijk.
 Ostagers, Spzelaars / Verpandelingen.
 Obligatie, Schuld-brief / Hand schijf / Verbintenig.
 Octroi, verleening / Gunst-brief / Vergunning.
 Offereren, aanbieden / toedienen.
 Opinie, Waan / Meyning / Inbeelding.
 Ordonneren, instellen / schikken / bevelen.
 Observeren, waat neemen / aan merken.
 Oppositie, Tegenstellinge / Wederstand.

P.

Pajement, Zakkel-geld / Kleyn-geld.
 Pecceren, zondigen / misdoen.
 Philosopheren, Wijsgeeren / Wijshepd zoeken.
 Picant, steekelig / spitsbinnig / scherp.
 Plaisier, volghkend / vermaak / lust.
 Pœnitentie, leed wezen / Boetvaardighepd.
 Politycq, Reger-heersching.
 Practycq, bewerking / uytwerking / list.
 Publiceren, Af-kondigen / aflezen.
 Palmenteren, van Overgebing spzeeken.
 Pedanterie, Kinderwerk / Leuterie.
 Phisica, Natuurkunde / Natuurweet.
 Piqueren, steeken / dwarsboomen.
 Planeet, Waal-ster / Zwerf-ster.
 Politie, Burgenstand / Burgerfchap.
 Practiseren, in 't werk stellen / uyt werken.
 Publycq, openbaar / gemeen.
 Parabel, Gelykenis / Zinnebeeld.
 Pedestal, de Voet van een Stijl.
 Piramide, Naald / Graf-naald.
 Plenipotentiaris, gebolmagtigde.
 Polimagic, Deel vrouwighepd.
 Predecesseur, Voozganger / Voozsaad.
 Purgeren, zuiveren / lozen / reynigen.
 Particulier, byzonder.

Patent, open Blyf / Plakkaat / bevel.
 Pellegrim, Bedebaard-repzer / klupzenaar.
 Positie, stelling / stand.
 Prædestinatie, voor-beschikkinge,

Qualiteyt, Aan-zien / hoedanigheyd / Staat.
 Questie, Geschil / Vraag-stuk.
 Quidam, Kwant / Dent / Half-gek.
 Quantiteyt, Grootheyd / hoe grootheyd.
 Quitantie, Kwept-blyf / Kwept-scheldinge.
 Quiten, Kwepten / verlaaten / ontslaan.

R,

Raar, zelden / zeldzaam / ongemeen.
 Recept, ontfanging / in-neemzel.
 Rigourens, streng / straf.
 Roeyeren, upt-doen / upt-schabben.
 Ruineren, vernielen / te gronde werpen.
 Rabat, af-korting / af-slag.
 Recommanderen, aanbevelen / aan prijzen.
 Rojaal, Koninglyk / Heerlyk.
 Rumour, gerugt / getier.
 Railleren, Bekken / Boerten.
 Recompens, vergeldinge.
 Ratificatie, bekragtigen / gestadigen.
 Recreatie, vermaak.
 Redresseren, herstellen / herschikken.
 Reductie, herbzenging / Weer-slag.
 Reël, daadelyk / zaakelyk.
 Reflectie, verbuiging / Weer slag.
 Refuseren, wepgeren / af-slaan.
 Refuteren, weder leggen.
 Register, Tafel / Blad wijzer / Ijst.
 Reglement, schikking / rigting.
 Reguleren, schikken / Regelen.

D 3

Re-

Reliquien, Overblijfselen.
 Remarqueren, aanmerken.
 Remedie, Hulp-middel / Heel middel.
 Remissie, vergiffenis / vergeving.
 Remonstreren, vertoonen / vertogen.
 Rencontreren, ontmoeten / bejegenen.
 Renomé, Vermaardhepd.
 Renonceren, ontzeggen / op-zeggen.
 Renvoeren, verzenden / weder-zenden.

S.

S Acrament, Heil-teeken / Bond-teeken.
 Scientie, wetenschap / weten.
 Seconderen, bp-staan / ondervangen.
 Significatie, Beteekening / Beduyding.
 Sociëteit, Maatschap / Genoodschap.
 Spatie, wijte / ruimte / ledige plaats.
 Stabileren, vast-stellen / vasten.
 Subject, onderwerp / Gondszaak.
 Synode, Kerk-vergadering / Opper kerkeraad.
 Salaris, Loon / Bezolding / Werk loon.
 Scrupuleux, angstig / schroomagtig.
 Secret, geheym / verblijgen.
 Simpel, enkel / eenvoudig / slegt.
 Solemneel, Feestelijk / Hegtelijk.
 Specie, gedaante / bijzonder.
 Stature, Lijfs-groote / Lijfs-gestalte.
 Subyt, snel / schielijk / terstond.
 Salveren, bergen / beplig / behouden.
 Secte, aan-hang / Gezindhcpd / gedeeldhcpd.
 Simuleren, beynzen / bewimpelen.
 Soliciteren, benaarstigen / verzoeken.
 Specificeren, uytzonderen / noemen.
 Studeren, benaarstigen / Oeffenen.
 Subsidie, onderstand.

Satisfactie, Voldoeninge.

Secuur, zorgeloos / onbekommerd.

Sinteer; opregt / eendoudig.

Souverain, Opperhoofd / Opperste.

Speculeren, beginnen / bespiegelen / beschouwen.

Studoor, Oeffen-kamer / Leer-kamer.

Subsisteren, bestaan / stand houden.

Sententie, Vonnis / Zin-spraak / Geboelen.

Singulier, bijzonder / zonderling.

Spolieren, Beroben / Plonderen.

Substantie, Wezendhepd / Zelf-standighepd.

Separeren, scheidten / af zonderen.

Situatie, Stand / gelegendhepd.

Subtyl, Scherp-zinnig / Schrandter.

Sirieux, ernstig / zaakelijk.

Succederen, nabloegen / gelukken.

Serviteur, Dienaar.

Successeur, Na volger / Na zaad.

Sexe, Geslacht / kunne.

Suffisant, genoegzaam.

Suite, Staat / Gevolg / Sleep.

Summa, Kort-begryp / In-houd / te zaamen.

Superflu, overbloedig / overtollig.

Superstitie, Op-geloof / Over-stallig.

Suppliant, Smeekeling / Verzoeker.

Supponeeren, onderstellen / neer-stellen.

Suspect, verdagt.

T.

T Arderen, vertoeven / verbenden / zuktelen.

Tempereren, matigen / vermengen.

Theologant, God-geleerde / Schryft geleerde.

Timide, Blode / Wrecksagtig / Beschoomd.

Tollereren, verdragen / dulden.

Tracteren, handelen / onthaalen / dienen.

Tu-

- Tumult, Oproer / verwarring.
 Taxeren, Schatten / Waarden.
 Tenteren, verzoeken / beproeven.
 Titul, Opschift / Eer-naam.
 Traditie, Overlevering / Op-dragt.
 Turberen, Beroeren / Berwarren.
 Termyn, Bepaling / Paal-teeken.
 Theoric, Beshouwing / Bespiegeling.
 Totaal, geheel / en al.
 Transformeren, verbozmen / gedaant-veranderen.
 Testament, Uiterste-wil / Erf-beschikking.
 Translateren, Over-zetten / Over-dragen.
 Testimonium, Getuigenis / Getuig-brief.
 Transporteren, over-dragen / over-leveren.
 Travailleren, Arbeiden / Kwellen.

V.

- V** Acant, ledig.
 Vacantie, Ledigheid / Vier-tijd.
 Vehement, hevig / heftig.
 Volume, Boek-deel / Boek-band.
 Victualie, Boedzel / Leef-togt.
 Valideren, Gelden / vergelden.
 Vexeren, Kwellen / plagen.
 Vigeland, wakker / blug.
 Voluntair, Dytwilliger / Bewillige.
 Variabel, veranderlijk / wisselbaar.
 Visibel, zigtbaar / zienlijk.
 Viliteren, bezoeken / aan-spreken.
 Viteren, openen / onderzoeken.
 Vitius, Gebrekkig / Sloedig.
 Unie, eenigheid / vereenigen.
 Useren, gebuipken / verstyten.
 Usurpateur, Bezit-nemer / Geweldenaar.

E N D E.